

welche die Häkchen und Härchen an Käferfüssen zählen, und sie mikroskopisch betrachten; vielmehr vermag Jemand die Atome zu spalten, wollen Sie die Anerkennung ihm nicht versagen, ja halten Sie die naturgetreue Auffassung der geringsten Faser und Zelle, die einfachste physikalische und chemische Entdeckung für unvergleichlich werthvollers als so viele jeden objectiven Gehalts entbehrende after-philosophische Träume, deren Leerheit und Unfruchtbarkeit die echte Philosophie selber bei vielen Naturforschern, wie bei Männern des Staats und der Kirche in unverdiente Missachtung gebracht hat."

Wij zien in de eenvoudige oude philosophie van den vader der natuurkunde, Aristoteles, de ware wijsheid, nl. zooals zij door de scholastiek is gelouerd — eene philosophie, die — eenmaal aan alle Roomsche en Protestantsche universiteiten onderwezen — tot aan Cartesius het onwrikbaar fundament der wetenschap was, doch wier licht sedert door het idealisme en het skepticisme en ten slotte door het materialisme is overschaduw.

In de laatste decennia van de 18e eeuw, toen de historische zin ontwaakte, ging men de werken van Aristoteles weder hooge waarde toekennen en beschouwen als een monument van den ontwikkelingsgang van de philosophie. In de 19e eeuw is de belangstelling in het Aristotelisme al meer en meer geklommen, en thans meenen wij te mogen voorspellen dat het de philosophie der toekomst is.

Eigenlijk zijn de natuurkundige en biologische wetenschappen, voor een groot deel, onbewust, volgens de methode van Aristoteles opgebouwd.

Wij gelooven dat onze zintuigen, wat aantal en volkomenheid betreft, met hunne specifieke energiën goed geschapen zijn. Zij passen op de objecten. Wij gelooven, dat deze zóó zijn, gelijk zij zich aan ons voordoen, al heeft er bij de beschouwing eene omzetting plaats van het physisch verschijnsel in een psychisch proces.

Eenzoo gelooven wij dat ons voorstellings- en ons associatievermogen goed werken, zoodat wij er bij al hun eindigheid wetenschap mee kunnen drijven, logisch kunnen denken en alzoo den inhoud van het denken in verband met de objectieve realiteit brengen, —